

A KÖNYVTÁROS

KÖNYVTÁROSOK HAVI TÁJÉKOZTATÓJA

954. Január

IV. évfolyam

I. szám

A mezőgazdaság fejlesztése a könyvtárak ügye is

A mezőgazdaság fejlesztése az egész nép ügye — mondotta a párt és a minisztertanács a magyar mezőgazdaság fejlesztéséről szóló határozataiban. Az egész nép ügye, tehát a könyvtárak ügye is, elsősorban pedig a megyei, a járási könyvtáraké és a falusi könyvtáraké. Ezeknek a könyvtáraknak a feladata az, hogy a kormányprogram keretében a mezőgazdasági tudomány és gyakorlat legjobb eredményeinek közkinccsé tételét a maguk eszközeivel elősegítsék.

Ebben a munkában országosjellegű szakkönyvtáraink közül a legfiatalabbnak, az Országos Mezőgazdasági Könyvtárnak kell oroszlanrészt vállalnia. Mit tud nyújtani az Országos Mezőgazdasági Könyvtár a mezőgazdasági tudománynak, a vidéki könyvtáraknak s rajtuk keresztül is, közvetlenül is a mezőgazdasági termelésnek?

Képünk (3. l.) a december 10-én Cegléden tartott könyvankétról mutat be egy részletet. Ezt a könyvankétot az OMgK a ceglédi járási és a Pest megyei könyvtárral, a ceglédi mezőgazdasági osztállyal karöltve rendezte. Az OMgK szervezte az ankétot, adta a módszertani segítséget, a járási és megyei könyvtár rendezte a szakkönyvkiállítást, a mezőgazdasági osztály pedig biztosította az érdekelt tsz-elnökök, agrónomusok, brigádvezetők stb. részvételét. Az ország különböző részein — a gépállomásokon, állami gazdaságokban és termelőszövetkezetekben — rendezett könyvankétok csak egy a módszerek közül, amelyekkel az OMgK elősegíti a mezőgazdasági szakkönyvek megismertetését, olvasását.

Az OMgK más irányban is igyekszik kivenni részét abból a küzdelemből,

amely a könyvtárügynek ezen a legnehezebb frontján folyik a mezőgazdasági szakkönyvek, szakfolyóiratok megkedveltetéséért, olvasásáért. Budapesten az I., Attila-u. 53. sz. alatti épületében korszerűen berendezett olvasóterme van, amelynek látogatottsága állandóan növekszik, éppúgy, mint a könyvtár kölcsönzési forgalma. Ugyancsak a mezőgazdasági szakkönyvek terjesztését szolgálja az a szakkönyvkiállítás, amelyet az OMgK a Mezőgazdasági Múzeumban rendezett és amely márciusig lesz nyitva.

Az 1952 novemberében tartott I. Országos Könyvtárosi Konferencián még sajnálattal állapították meg, hogy mezőgazdasági tárgyú bibliográfiáink nincsenek. 1953 folyamán az OMgK már 10 röplapbibliográfiát és 3 színes ajánlóbibliográfiát (Olvasási Tanácsadót) adott ki. Ezeket mind a könyvtárosok, mind a szakkörök hamar megkedvelték és jól hasznosítják. Az OMgK bibliográfiai munkájához tartozik a Külföldi Agrár-irodalom Szemléinek kiadása is, ezek havonta nyolc sorozatban jelennek meg; az állattenyésztés, a növénytermesztés, a kertészet és szőlészet, a növényvédelem, a gépesítés, az agrokémia, talajtan és öntözés, az agrárgazdaságtan és üzemszervezés, az erdészet tárgyköréből. Ezek a szemlék a világ mezőgazdasági szakirodalmának termékeit közlik kivonatokban. Az OMgK kiadásában szintén havonta megjelenő Agrár-irodalmi Tájékoztató pedig teljes terjedelmében közöl tanulmányokat, cikkeket magyar nyelven a Szovjetunió és a népi demokráciák mezőgazdasági szakirodalmából. A külföld tájékoztatására adja ki orosz

és angol nyelven az OMgK negyedévenként a magyar mezőgazdaság vívmányait ismertető folyóiratát. Az OMgK gyorsnyelvélszolgálata és szakbibliográfiai munkássága elsősorban a mezőgazdasági tudományos köröknek szól.

A külföldi mezőgazdasági szakirodalm feltárásán kívül az OMgK végzi az idegennyelvű irodalom fordítását is. Az elmúlt két évben készült fordításokról az OMgK 1954 elején lajstromozó bibliográfiát ad ki, hogy a fordításokat a mezőgazdasági szakkörök és a könyvtárak szélesebb körben is hasznosíthassák.

A mezőgazdaság fejlesztésére irányuló kormányprogrammal kapcsolatban az OMgK egyik fontos feladata, hogy a jövőben a mezőgazdasági szakirodalom népszerűsítésében még jobban segítse a megyei, járási és falusi könyvtárak munkáját. Ezt a célt több módon kívánja szolgálni. A vidéki könyvtárak egyik súlyponti feladata a helyes irányú szervezőmunka. A népkönyvtárakban meglévő mezőgazdasági szakkönyv- és folyóiratállomány általában igen vegyes, ezenfelül nem is nagyon simul a tájadottságokhoz. A miskolci megyei könyvtár pl. a múlt évben egy magyar nyelvű és hat — magasabb igényű — orosz nyelvű mezőgazdasági szakfolyóiratot járatott. Az OMgK szívesen segíti a vidéki könyvtárakat a tájadottságoknak megfelelő mezőgazdasági szakkönyvek és folyóiratok kiválasztásában, a falusi népkönyvtárakat pedig kis kézi szakkönyvtár összeállításában. A szervezőmunka megkönnyítése céljából pedig néhány héten belül kiadja a mintegy 350 művet felölelő „Mezőgazdasági alapkönyvjegyzék»-ét.

A mezőgazdaság fejlesztésére irányuló kormányprogram megvalósítása könyvtáriügyi vonalon természetesen nem szorítkozhatik csupán az OMgK tevékenységére, vagy szakvonalon nyújtott módszertani segítségére. Minden vidéki könyvtárnak magának is keresnie kell az utakat — módokat — a kormányprogramban kitűzött cél előmozdítására.

Evégből helyesen járnak el a vidéki könyvtárak, ha eleven kapcsolatot tartanak a helyi mezőgazdasági intézményekkel. Ezekhez tartoznak elsősorban a megyei és járási tanácsok mezőgazdasági osztályai, továbbá a december 19-i határozat értelmében a helyi tanácsszerveknél — de elsősorban a községekben — alakuló mezőgazdasági termelési bizottságok, amelyekben a legjobb me-

zőgazdasági dolgozók vesznek majd részt. Kapcsolatot kell teremteni a megyei agropropagandistával, aki elsősorban hivatott a fejlett mezőgazdasági módszerek széleskörű propagálását irányítani. Ezen felül a legtöbb járási és megyei székhelyen valamilyen mezőgazdasági szakszerv is működik, pl. kísérletügyi intézmény, állattenyésztő állomás igazgatósága, magtermeltető vállalat stb.

A könyvtáraknak széleskörű lehetőségei vannak az együttműködésre az említett mezőgazdasági intézményekkel. Ha pl. figyelemmel kísérik a mezőgazdasági igazgatási szervek szakértekezleteit, azokba könyvkiállítással, könyvankétával, könyvismertetéssel be is kapcsolódhatnak, sőt az igazgatási szervekkel együtt rendezhetnek ilyen szakértekezleteket. A kísérletügyi intézményektől kiállításhoz, ankétjukhoz természetbeni kiállítási anyagot kérhetnek. A Micsurin-Agrártudományi Egyesület helyi szerveivel karöltve viszont szakelődókról gondoskodhatnak. Az egri megyei könyvtár pl. a tanácsszervekkel karöltve rendezett kultúrműsor keretében, Verpelétlen sikeres könyvankétot.

Kellő kapcsolat híján az egymásra utalt intézmények nem ismerik egymást és lényegesen kisebb hatásokkal tudnak csak dolgozni. A miskolci agropropagandista pl. a múlt év őszén Miskolcon tartott mezőgazdasági kiállítás alkalmával a Horizont ottani fiókját kérte fel könyvbemutatóra, mert közte és a megyei könyvtár között nem volt meg a kapcsolat. Pedig a rendszerint több napig tartó mezőgazdasági kiállítások jó alkalmat jelentenek a mezőgazdasági szakirodalom, sőt ezen túlmenően egyéb irodalom népszerűsítésére is.

A megyei és a járási könyvtárak munkájának sikere jórésztben a falusi könyvtári szervek tevékenységén fordul meg. Itt pedig elég tarka a kép. A falusi népkönyvtárak mellett — amelyek közül még sok maga is gyenge lábon áll — ott találjuk a termelősövetkezeti, gépállomási, állami gazdasági könyvtárakat. Sőt ezeken kívül még további tagozódást is látnunk. A ceglédi Nagy Sztálin tsz-ben pl. külön könyvtára van a pártszervezetnek, a gazdaságnak, az MSZT-nek, a DISZ-nek. A tsz, gépállomási, állami gazdasági könyvtárak ügye sok tekintetben rendezetlen, viszonyuk a népkönyvtári hálózathoz sok helyütt tisztázatlan. Rendszer, irányítás, ellenőrzés híján

munkájuk sokban fogyatékos, széteső. Ezek közül a könyvtárak közül egyeseket államigazgatási szerv alapított, másokat a megyei vagy a járási könyvtár vagy a MEDOSZ. Más a jellege a tisz-könyvtáraknak, amelyeket a termelőszövetkezet hívott életre és ismét más a gépállomási és állami gazdasági könyvtáraknak, amelyek számára földművelésügyi minisztériumi rendeletek jelentős összeget, sokszor évi több ezer forintot biztosítanak könyvtári célokra. Az Országos Mezőgazdasági Könyvtár javaslatot tett már a gépállomási könyvtárak ügyeinek rendezésére. Javaslatának elfogadása esetén az állami gazdasági és a tisz-könyvtárak ügyének a tisztázására is előterjesztést tesz.

Az Országos Mezőgazdasági Könyvtárnak magának is vannak még megoldatlan kérdései, van még javítanivalója munkáján. De mindazzal, amit munkájában eddig elért, illetve összegyűjtött —

Az Országos Mezőgazdasági Könyvtár ceglédi ankiája

könyvvállományaival, kiadványaival, szaktudásával, módszertani ismereteivel — szívesen segíti a vidéki könyvtárakat.

FARAGÓ LÁSZLÓ

az Országos Mezőgazdasági Könyvtár h. vezetője

A könyvtári statisztika felhasználásáról

Az új könyvtáros leggyorsabban a statisztikából ismerheti meg a gondjaira bízott könyvtár addig végzett munkáját.

1951. elején a bajai városi könyvtárban én is egy teljes hetet fordítottam arra, hogy a könyvtár statisztikai adatait utólag összegyűjtsem és a megalakulástól kezdve feldolgozzam.

A kapott adatok azután nem maradtak pusztá számok, hanem milliméter papírosra vetettük, vonalas grafikon formájában. S ha szükség volt, oszlopokat is sorakoztattunk mellé, bemutatva a könyvtár forgalmi adatait és körös ábrák is készültek, amelyeken az olvasók életkorát, vagy foglalkozását lehetett összehasonlítani.

Érdekes dolgokat mondtak el ezek az ábrák: a vonalas grafikonon pl. meg lehetett látni, hogyan hullámszik a kölcsönzések száma az évszakok szerint. Nyáron a Duna bizony elvonta az olvasók egy részét a könyvtárból és a megmaradt olvasók is kevesebbet olvastak. (Akkor még nem ismertük a strandkönyvtárak jelentőségét!) Voltak viszont olyan meglepő törések, kiugrások és visszaesések a görbe irányában, amelyeket csak az évszakok változásával nem lehetett megmagyarázni.

A könyvtár története adta meg a választ: pl. felemelték a tagdíjat: csökkent az olvasók száma. Leszállították a tagdíjat, vagy új, szebb helyiségbe költözött a könyvtár: hirtelen felszökött az olvasók számának vonala. Ha pedig az idényszerű hullámszások csúcspontjait és mélypontjait összehasonlítottuk, kiderült, hogy ezek mindig magasabban vannak, mint az előző évben. Ez a könyvtárpropaganda eredményességét mutatta és a könyvtár fejlődő, jó munkáját. A hirtelen törések, kiugrások, vagy visszaesések pedig azt, hogy a könyvtármunka eredményességét külső tényezők is befolyásolják (jó vagy rossz helyiség, tagdíj mértéke stb.).

Tehát a statisztika szemléltetésének jó hasznát vettük a könyvtár helyzetének mérésében. Itt azonban nem volt megállás: a statisztika segített a könyvtár további terveiben is. Pár nap múlva ugyanis a könyvtár fal tábláján megjelentek a rajzok. Az olvasók érdeklődéssel nézték a fejlődést, az olvasók számának szaporodását és a könyvvállomány gyarapodását. A könyvvállomány gyors gyarapodása nekik a vá-